

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ กับการปฏิบัติพัฒนกิจของบิถาคาราระยะครอบครัวยุตรวัยรุน

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ บิถาคาราของวัยรุนที่รับผิตชอบดูละบุตร มีคุณสมบัติดังนี้

1. มีบุตรคนแรกเป็นวัยรุนตอนต้นทั้งชายและหญิงอายุระหว่าง 12-16 ปี และกำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น
2. บิถาคาราและบุตรวัยรุนอาศัยอยู่ในครอบครัวยุตรวัยรุน
3. สือสารโดยการอ่านและเขียนได้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นบิถาคารา-มารดาของวัยรุน จำนวน 195 ครอบครัวย โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) จากบิถาคาราที่มีบุตรวัยรุนตามคุณสมบัติกำหนดไว้ คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) โดยใช้สูตรดังนี้ Yamane (1973)

$$n = \left[\frac{Z^2 \delta}{e} \right]^2 \times \frac{N-n}{N}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างครอบครัวยุตรวัยรุน

N = จำนวนประชากรครอบครัวยุตรวัยรุน = 1,350 ครอบครัวย

e = ความคลาดเคลื่อนคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติพัฒนาภิของบิดามารดา
จากกลุ่มตัวอย่างที่ต่างจากคะแนนเฉลี่ยจริงของกลุ่มประชากรที่ยอม
รับได้ = 3

$Z = Z$ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งมีค่า = 1.96

δ = ค่าประมาณความแปรปรวนของประชากรที่ได้มาจากการนำแบบสอบถาม
ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 ราย = 541.3

จากการคำนวณด้วยสูตรดังกล่าวได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n) = 195 ครอบครัว

ขั้นตอนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประมาณการขนาดประชากรทั้งหมด (N) เนื่องจากไม่มีการบันทึกจำนวนบิดาและมารดาที่มีบุตรวัยรุ่นไว้ จึงใช้จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เป็นบุตรคนแรกของครอบครัว โดยนับจากจำนวนนักเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย เทศบาล โรงเรียนเอกชน ซึ่งเป็นวัยรุ่นตอนต้น กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ประจำปีการศึกษา 2537-2538 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 1,350 ครอบครัว

2. เพื่อให้ประชากรได้มีโอกาสถูกเลือกเข้ามาเป็นตัวแทนอย่างเท่าเทียมกัน จึงได้จัดทำบัญชีจำนวนครอบครัวของประชากรทั้ง 9 โรงเรียนขึ้น และให้ลำดับหมายเลข 1 จนถึงหมายเลข 1,350 จากนั้นเพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 195 ครอบครัว จึงนำข้อมูลดังกล่าวมาหาค่าช่วงชั้น (I) เพื่อนำไปเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกครอบครัวตัวอย่าง ซึ่งมีค่าเท่ากับ 7 ($1,350/195 \approx 7$)

3. ทำการสุ่มหน่วยแรกของครอบครัว โดยจัดทำสลาก 7 ใบ ให้หมายเลข 1-7 โดยกำหนดให้หมายเลข 1 แทนครอบครัวที่ 1 หมายเลข 2 แทนครอบครัวที่ 2 จนถึงครอบครัวที่ 7 ปรากฏว่าเลือกได้หมายเลข 3 ดังนั้นครอบครัวที่เป็นตัวอย่างรายต่อไปคือ 10, 17, 24, 31, 38, 45, 52, 59, 66, 73, 80, 87, 94, 101, 108, 115, 129, 136, 143, 150, 157, 1,346 ซึ่งแสดงจำนวนครอบครัวตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียนต่าง ๆ เปรียบเทียบกับประชากรได้ดังนี้

โรงเรียน	จำนวนครอบครัว	
	ประชากรที่ศึกษา	ครอบครัวที่ศึกษา
แก่นนครวิทยาลัย	269	40
กัลยาณมิตร	265	37
ขอนแก่นวิทยายน	234	34
เทศบาลวัดกลาง	190	22
สาธิตมอดินแดง	155	22
สาธิตศึกษาศาสตร์	102	15
มหาไถ่ศึกษาชายขอนแก่น	60	9
มหาไถ่ศึกษาขอนแก่น	52	7
ขอนแก่นคริสเตียน	23	4

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ส่วน เพื่อให้ได้ข้อมูลตามต้องการดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครอบครัว อายุของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา รายได้ของครอบครัว ลักษณะของครอบครัว จำนวนบุตร เพศของบุตร

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติตนของบิดามารดา ระยะครอบครัวมีบุตรวัยรุ่น โดยดัดแปลงจากแนวคิดของ Duvall (1971) และการศึกษานำร่องของผู้วิจัย มีทั้งหมด 8 ด้าน คือ

1. การคงไว้ซึ่งการสื่อสารและสัมพันธภาพในครอบครัว จำนวน 7 ข้อ
2. อบรมบทบาทที่เหมาะสมในสังคม จำนวน 11 ข้อ
3. ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา จำนวน 13 ข้อ

4. ส่งเสริมให้วัยรุ่นรับผิดชอบตนเองและกิจกรรมในครอบครัวเพิ่มขึ้น จำนวน 6 ข้อ
5. แสดงความรักเอาใจใส่ จำนวน 8 ข้อ
6. ถ่ายทอดปรัชญาการดำเนินชีวิตและจริยธรรมแก่บุตร จำนวน 7 ข้อ
7. จัดสรรด้านการเงิน จำนวน 6 ข้อ
8. สนับสนุนด้านการศึกษาเล่าเรียน จำนวน 9 ข้อ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งทางบวกและลบ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

- 4 คะแนน หมายถึง ทำเป็นประจำ เมื่อข้อคำถามนั้นตรงกับการทำกิจกรรมนั้นเป็นประจำ หรือทำกิจกรรมนั้นเสมอ หรือทำกิจกรรมนั้นทุกครั้ง
- 3 คะแนน หมายถึง ทำบ่อยครั้ง เมื่อข้อคำถามนั้นตรงกับการทำกิจกรรมนั้นบ่อยหรือทำกิจกรรมนั้นเกือบทุกครั้ง
- 2 คะแนน หมายถึง ทำนาน ๆ ครั้ง เมื่อข้อคำถามนั้นตรงกับการทำกิจกรรมนั้นนาน ๆ ครั้ง
- 1 คะแนน หมายถึง ไม่เคยทำ เมื่อข้อคำถามนั้นตรงกับการไม่เคยทำกิจกรรมนั้นเลย

ข้อคำถามที่มีความหมายในด้านลบ

- 4 คะแนน หมายถึง ไม่เคยทำ เมื่อข้อคำถามนั้นตรงกับการไม่เคยทำกิจกรรมนั้นเลย
- 3 คะแนน หมายถึง ทำนาน ๆ ครั้ง เมื่อข้อคำถามนั้นตรงกับการทำกิจกรรมนั้นนาน ๆ ครั้ง
- 2 คะแนน หมายถึง ทำบ่อยครั้ง เมื่อข้อคำถามนั้นตรงกับการทำกิจกรรมนั้นบ่อย หรือทำกิจกรรมนั้นเกือบทุกครั้ง
- 1 คะแนน หมายถึง ทำเป็นประจำ เมื่อข้อคำถามนั้นตรงกับการทำกิจกรรมนั้นเป็นประจำ หรือทำกิจกรรมนั้นเสมอ หรือทำกิจกรรมนั้นทุกครั้ง

3.3 การหาความตรงและความเที่ยง

การหาความตรงของแบบสอบถามการปฏิบัติตนกิจของบิดามารดาระยะครอบครัวมีบุตรวัยรุ่น หลังจากที่ถูกวิจัยได้สร้าง โดยดัดแปลงมาจากแนวคิดของ Duvall (1971) นำแบบสอบถามนี้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จำนวน 7 ท่านคือ

อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมวิทยา 1 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา 1 ท่าน อาจารย์ผู้มีประสบการณ์ด้านแนะแนว 3 ท่าน อาจารย์ด้านการพยาบาลครอบครัว 2 ท่าน หลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

การหาความเที่ยง (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะ เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 40 ราย คำนวณหาค่าความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.78

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขออนุมัติต่อศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น และผู้อำนวยการแต่ละสถาบัน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยแนะนำตัว และขอความร่วมมือพร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ให้กับอาจารย์แนะแนวรับทราบ พร้อมทั้งฝากแบบสอบถามที่มีรายชื่อครอบครัวตัวอย่างที่สุ่มเรียงตามหมายเลขที่เรียงลำดับไว้แล้ว เพื่อที่อาจารย์แนะแนวจะนำไปแจกเด็กนักเรียน ซึ่งเด็กนักเรียนจะนำแบบสอบถามไปให้บิดาร่วมกับมารดาตอบในแบบสอบถามชุดเดียวกัน โดยส่วนหน้าแบบสอบถาม มีหนังสือขอความร่วมมือ อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และวิธีการตอบแบบสอบถาม หลังจากบิดามารดาตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จะฝากบุตรนำมาคืนให้ที่อาจารย์แนะแนว โดยใช้เวลาในการตอบประมาณ 3 วัน หลังจากนั้นผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามจากอาจารย์แนะแนวมาตรวจสอบความครบถ้วน เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลภายในระยะเวลาที่กำหนดและได้ข้อมูลตามต้องการแล้ว ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/PC+ ดังนี้

1. หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยบางประการของครอบครัวระยะมีบุตรวัยรุ่น
2. หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 95% Confident interval ของคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติพัฒนกิจของบิดามารดา

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละปัจจัยคือปัจจัยด้านอายุของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว และจำนวนบุตร กับคะแนนการปฏิบัติภารกิจของบิดา-มารดา โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้สถิติที (t-test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

4. วิเคราะห์ความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติภารกิจของบิดามารดาในระยะครอบครัวมีบุตรวัยรุ่น ของในแต่ละปัจจัย คือ ระดับการศึกษาบิดาและมารดา อาชีพของบิดาและมารดา สัมพันธภาพของบิดามารดา ลักษณะครอบครัว และเพศของบุตร โดยใช้ t-test

5. นำปัจจัยต่าง ๆ ที่พบนัยสำคัญของความสัมพันธ์กับคะแนนการปฏิบัติภารกิจของบิดามารดาในระยะครอบครัวมีบุตรวัยรุ่น จาก Correlation coefficient และ t-test มาวิเคราะห์ต่อ โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis)